دوره ۳، شماره ۱، بهار ۱۴۰۳

پریشانی اخلاقی؛ چالشی مهم در مراقبت پرستاری از بیماران مبتلا به سرطان

یاسمن فلاح[1*]

نویسنده مسئول: یاسمن فلاح، دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری داخلی-جراحی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
ایمیل: yasamanfallah@nm.mui.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۶/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۷/۱۷

سردبیر محترم

مراقبت از بیماران مبتلا به سرطان، به‌ویژه در مراحل پیشرفته بیماری و پایان زندگی، پرستاران را با موقعیت‌های پیچیده اخلاقی مواجه می‌کند. تعارض میان خواسته‌های بیمار و خانواده، محدودیت منابع، اختلاف نظر تیم درمان، تداوم درمان‌های کم‌فایده، ابهام درباره اهداف مراقبت و دشواری تصمیم‌گیری در پایان زندگی، از زمینه‌های مهم پریشانی اخلاقی هستند. شواهد حاصل از مرور نظام‌مند و فراتحلیل نیز نشان می‌دهد که این پدیده در پرستاران سرطان قابل توجه است و با شرایط مراقبتی و حرفه‌ای متعددی ارتباط دارد (۱, ۲).

پریشانی اخلاقی زمانی رخ می‌دهد که پرستار اقدام مناسب اخلاقی را تشخیص می‌دهد، اما به دلیل محدودیت‌های فردی، سازمانی یا حرفه‌ای قادر به انجام آن نیست. در مراقبت از بیماران مبتلا به سرطان، کنترل ناکافی علائم، اختلاف درباره اهداف درمان و انتقال به مراقبت پایان زندگی می‌توانند این تجربه را تشدید کنند (۱). در سرطان‌شناسی کودکان نیز درد و اقدامات تهاجمی، محدودیت زمان برای گفت‌وگوی معنادار، ضعف ارتباط تیمی و چالش ادامه یا قطع درمان‌های حیات‌بخش از موقعیت‌های مهم مرتبط با پریشانی اخلاقی گزارش شده‌اند (۳). همچنین، فاصله میان مراقبت مطلوب و مراقبتی که در عمل امکان ارائه آن وجود دارد، به‌ویژه در پایان زندگی، از عوامل مهم این تجربه است (۴).

شرایط سازمانی نیز در شکل‌گیری پریشانی اخلاقی نقش دارند. کمبود نیروی انسانی، زمان ناکافی، ضعف تداوم مراقبت و مشکلات ارتباطی تیم درمان با پریشانی اخلاقی و تمایل به ترک شغل مرتبط‌اند (۵). در مقابل، فضای اخلاقی حمایت‌کننده از گفت‌وگوی اخلاقی، حمایت حرفه‌ای و تصمیم‌گیری مسئولانه، با پریشانی اخلاقی کمتری همراه است؛ این ارتباط در پرستاران حوزه سرطان‌شناسی نیز گزارش شده است (۶, ۷). پریشانی اخلاقی همچنین با فرسودگی شغلی، فشار روانی، کاهش کیفیت مراقبت و تمایل به ترک شغل همراه است و کمبود منابع و ضعف کار تیمی از عوامل تکرارشونده آن هستند (۸). از این رو، مراکز ارائه‌دهنده خدمات سرطان باید پریشانی اخلاقی را مسئله‌ای حرفه‌ای و سازمانی بدانند. مشاوره اخلاق بالینی، جلسات منظم تأمل اخلاقی، آموزش ارتباط و تصمیم‌گیری اخلاقی، تقویت همکاری تیمی و سازوکارهای حمایتی، در کنار آموزش هدفمند و حمایت سازمانی برای تقویت تاب‌آوری اخلاقی، می‌تواند مواجهه پرستاران با چالش‌های اخلاقی را تسهیل کند (۹).

در مجموع، پریشانی اخلاقی در پرستاری سرطان صرفاً مسئله‌ای فردی نیست، بلکه در تعامل نیازهای پیچیده بیماران، تصمیم‌های درمانی، روابط حرفه‌ای و ساختارهای سازمانی شکل می‌گیرد. بنابراین، شناسایی نظام‌مند موقعیت‌های مولد آن و فراهم‌کردن حمایت‌های فردی، تیمی و سازمانی برای کاهش پریشانی اخلاقی، حفظ سلامت حرفه‌ای پرستاران و ارتقای کیفیت مراقبت اخلاق‌محور ضروری است.

کلیدواژه‌ها: پریشانی اخلاقی؛ پرستاران؛ پرستاری سرطان؛ اخلاق پرستاری؛ مراقبت سرطان.

References

1. Buitrago J. Strategies to Mitigate Moral Distress in Oncology Nursing. Clin J Oncol Nurs. 2023;27(1):87-91.
2. Eche IJ, Phillips CS, Alcindor N, Mazzola E. A Systematic Review and Meta-analytic Evaluation of Moral Distress in Oncology Nursing. Cancer Nurs. 2023;46(2):128-42. https://doi.org/10.1097/NCC.0000000000001075
3. Madni A, Levine DR, Sawyer KE, Azzi Y, Mandrell BN, Li Y, et al. Impacts of Ethical Dilemmas and Moral Distress in Pediatric Hematology Oncology Nurses. Pediatr Blood Cancer. 2025;72(4):e31546. https://doi.org/10.1002/pbc.31546
4. Lee MN, Kwon SH, Yu S, Park SH, Kwon S, Kim CH, et al. Unveiling nurses' end-of-life care experiences: Moral distress and impacts. Nurs Ethics. 2024;31(8):1600-15. https://doi.org/10.1177/09697330241246086
5. Ventovaara P, Af Sandeberg M, Blomgren K, Pergert P. Moral distress and ethical climate in pediatric oncology care impact healthcare professionals' intentions to leave. Psychooncology. 2023;32(7):1067-75. https://doi.org/10.1002/pon.6148
6. Xue K, Shang J, Yang C, Pan L, Shi H, Zeng Y. Nurses' moral distress and ethical climate: A systematic review and meta-analysis. Nurs Ethics. 2025;32(7):1981-97. https://doi.org/10.1177/09697330251350384
7. Zare-Kaseb A, Borhani F, Abbaszadeh A, Nazari AM. Moral distress, ethical climate, and compassion fatigue among oncology nurses: the mediating role of moral distress. BMC Nurs. 2025;24(1):15. https://doi.org/10.1186/s12912-024-02673-7
8. Arad M, Amini M, Fattahi Z, Seidi J, Khaninezhad L. Moral distress among nurses: an umbrella review of its prevalence, severity, causes, and consequences. BMC Nurs. 2026;25(1). https://doi.org/10.1186/s12912-026-04887-3
9. Yang C, Xue K, Shang J, Pan L, Shi H, Jin Y, et al. Moral resilience among nurses: A systematic review and meta-analysis. Nurs Ethics. 2026;33(2):450-64. https://doi.org/10.1177/09697330251385023